

Колонюк В. В.,*аспірант відділу аспірантури і докторантури
Національної академії Служби безпеки України*

СУЧАСНІ МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ ПРИ ДОСУДОВОМУ РОЗСЛІДУВАННІ ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Анотація. В статті піднімаються питання використання слідчим, прокурором спеціальних знань і, зокрема, судової експертизи для збирання й оцінки доказів під час досудового розслідування злочинів проти інформаційної безпеки держави.

Автор звертає увагу на те, що сьогодні основною метою завдання шкоди інформаційній безпеці України злочинці ставлять максимально широке розповсюдження антидержавних ідей серед населення, надання психологічного впливу на окремі групи громадян, створення панічних настроїв, недовіри до уряду й політики держави. Знаряддя таких злочинів мають форму мультимедійних комунікацій, містять тексти з виправдуванням терористичної, сепаратистської, антидержавної діяльності. Вони стають об'єктами судово-експертних досліджень, що здійснюються різними за фахом спеціалістами. Під час розслідування таких злочинів у сфері інформаційної безпеки особливе значення має висновок експерта з певної галузі знань – лінгвістики, психології, криміналістики, комп'ютерно-технічної та телекомунікаційної експертизи як джерела доказів.

Визначення виду судової експертизи, підготовка об'єктів для дослідження, постановка запитань для вирішення фахівцем залежать від характеру злочину. Особливістю слід вважати ті обставини, що різноманітність об'єктів досліджень та запитань, які ставлять експертам на вирішення, зумовлює потребу використання різних наукових знань, застосувати які в межах одного виду експертиз іноді стає неможливим. Водночас вагоме значення для збирання доказів має призначення й проведення лінгвістичної експертизи. Натепер об'єкти такої експертизи розширили свої межі, що пов'язано із розвитком інформаційних технологій і цифровізації мас-медіа. Ними стають не лише усні та письмові тексти, а й об'єкти найрізноманітніших форматів, зокрема, з використанням текстів та зображень і відеозаписів. Це визначає розширення класифікації об'єктів судової лінгвістичної експертизи. Саме судова лінгвістична експертиза покликана встановлювати усі необхідні обставини і факти, котрі мають значення доказів для правової кваліфікації висловлювань як екстремістських, антидержавних матеріалів. Новими для лінгвістичної експертизи стали усні й письмові тексти, відеографічні зображення із звуковим супроводом, які створено з використанням можливостей штучного інтелекту.

Зроблено висновок, що дослідження таких об'єктів доцільно проводити в межах комплексної судової експертизи відео-, звукозапису, комп'ютерно-технічної та судової лінгвістичної експертизи. Зазначені питання потребують додаткового й поглибленого дослідження науковцями та практиками.

Ключові слова: інформаційна безпека України, досудове розслідування, доказування, криміналістика, судова

експертиза, класифікація експертиз, судова лінгвістика, висновок експерта.

Постановка проблеми. Сьогодні існування й розвиток незалежної України не можна уявити без охорони в ній національної безпеки, захисту життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави, створення умов впевненості у правильно обраному шляху входження до спільноти розвинутих європейських держав. Важливе значення в цьому має забезпечення інформаційної безпеки, а тому важливо не лише своєчасно виявляти такі загрози, а й оцінювати їх рівень, джерела й причини виникнення та здійснювати заходи з нейтралізації наслідків, встановлення й притягнення до відповідальності винних осіб і створення умов для недопущення злочинних дій в інформаційній сфері держави у майбутньому.

Ознайомлення з практикою досудового розслідування злочинів проти інформаційної безпеки держави дає підстави стверджувати, що за кожним з таких кримінальних проваджень органи досудового розслідування активно використовують спеціальні знання та допомогу спеціаліста. Саме це створює умови для швидкого й повного виявлення та збирання доказів, об'єктивізації процесу доказування. Важливу роль у цьому відіграє залучення слідчим експерта для проведення судових експертиз і отримання висновку експерта як науково обґрунтованого й надійного джерела доказів. Правильне не лише з процесуальної, а й з наукової точки зору збирання об'єктів експертизи, своєчасне призначення досліджень й грамотне формулювання запитань, які ставляться на вирішення судовому експерту, багато в чому зумовлюють результативність, а часто й саму можливість проведення експертизи. Разом з тим, слідчий повинен знати можливості судово-експертних установ, служб, підрозділів, які вони мають на сьогодні для проведення досліджень, уміти визначати вид та рід потрібної йому експертизи, збирати й готувати різноманітні об'єкти для встановлення фактичних обставин, що мають значення доказів у кримінальному провадженні про посягання на інформаційну безпеку держави.

Стан дослідження проблеми. Питання протидії злочинам, досудового розслідування кримінальних правопорушень, збирання й оцінки доказів та використання з цієї метою спеціальних знань і можливостей судової експертизи здавна цікавили, цікавлять і викликатимуть інтерес у науковців та практиків й надалі. Так само глибоку зацікавленість проявляють вітчизняні й зарубіжні вчені та практики до питань призначення й проведення судової експертизи, отримання висновку експерта як вагомого джерела доказів під час розслідування злочинів проти інформаційної безпеки держави. Окремі аспекти

зазначених напрямів висвітлені в наукових працях відомих вітчизняних науковців і практиків. Зокрема, їм присвятили свої дослідження А. Біла, Т. Будко, С. Вул, В. Гончаренко, І. Гора, О. Горошко, М. Грібов, А. Загнітко, Н. Кисіль, В. Колесник, Н. Кондратенко, Т. Космеда, Л. Свиридова, Т. Тодорошко, В. Ходанович, Л. Шевченко та багато інших науковців і практиків. Разом з тим питання використання спеціальних знань, визначення конкретних видів судових експертиз, порядку їх призначення й проведення та оцінки висновку експерта під час розслідування злочинів проти інформаційної безпеки держави вимагають окремої уваги й додаткового вивчення.

Метою даної статті постало розкриття питань щодо потреби й можливостей використання судової експертизи під час досудового розслідування злочинів проти інформаційної безпеки України та окремих аспектів призначення й проведення судово-лінгвістичної експертизи.

Виклад основного матеріалу. Залучення експерта та проведення судової експертизи є однією із важливих форм використання спеціальних знань при розслідуванні кримінальних проваджень про злочини проти інформаційної безпеки України, що забезпечує результативне збирання й належну оцінку доказів судом та кожною із сторін кримінального провадження. Судочинство розглядає судову експертизу як один із потужних інструментів неупередженого встановлення істини, що має вкрай важливе значення для прийняття правильних процесуальних рішень. Як слушно зазначають вітчизняні фахівці в галузі експертології, використання висновків експертів зумовлює ступінь забезпечення законності рішення, захисту від можливих помилок: у доказуванні – отримання нових доказів, перевірка інших доказів, формування комплексів доказів; у тактичному плані – висунення та перевірка версій, моделювання механізму правопорушення. Саме тому в судових провадженнях постійно прогресивно збільшується роль спеціальних знань [1, с. 107]. В процесуальному розумінні висновок експерта виступає актом, який дає відповіді на поставлені стороною провадження чи судом запитання і містить відомості про встановлені експертом фактичні дані, які мають значення для правильного вирішення справи.

Роль експертизи в досудовому розслідуванні злочинів проти інформаційної безпеки держави полягає в тому, що вона забезпечує можливість отримання органом досудового розслідування, стороною захисту нових доказів та здійснення перевірки раніше отриманих, піднімає на новий, науково обґрунтований рівень достовірність встановлених фактичних даних, які визнаються доказами. Об'єктами судової експертизи можуть виступати матеріальні та нематеріальні предмети і явища, які трапляються в найрізноманітніших сферах об'єктивної дійсності й використовуються, зокрема, й протиправно, з різною метою та залишають по собі різні наслідки.

Визначення виду судової експертизи, обрання й підготовка об'єктів для її дослідження, постановка запитань для вирішення фахівцем залежать від характеру злочину. Натепер для підготовки та вчинення злочинів проти інформаційної безпеки України зловмисники частіш за все використовують цифрове середовище та різноманітні об'єкти в ньому. Це їм потрібно для ведення психологічної війни на шкоду інтересам нашої держави, з метою пошуку інформації, яку можна використати в злочинних інтересах, для пропаганди антиукраїнських ідей, вербування прибічників, організації злочинних мереж, плану-

вання й координації злочинних дій тощо. Зокрема пропаганда розцінюється як пріоритетний напрям використання Інтернету рф як країною-агресором, терористами й сепаратистами. Основними цілями завдання шкоди інформаційній безпеці України виступає максимально широке розповсюдження антидержавних ідей серед населення й надання психологічного впливу на цільові групи. Зазвичай пропагандистські матеріали мають форму мультимедійних комунікацій, що містять ідеологічні або практичні настанови, роз'яснення, тексти з виправдуванням терористичної чи сепаратистської діяльності. До них відносять віртуальні повідомлення, презентації, журнали, теоретичні псевдонаукові праці, аудіо- й відеофайли, а також електронні ігри. Сьогодні сукупна аудиторія Інтернету забезпечує злочинним організаціям глобальний резерв потенційних злочинців. Для цілей вербування можуть використовуватися як інформаційні сайти, так і комунікаційні веб-платформи – чати, блоги, соціальні мережі, IP-телефонія й месенджери, електронна пошта. Всі вони можуть стати об'єктами судово-експертних досліджень, що здійснюються різними за фахом спеціалістами.

Необхідно брати до уваги й те, що з метою здійснення злочинної діяльності можуть використовуватися так звані «глибокі фейки», які є продуктом досягнень у формах штучного інтелекту, відомих як «глибоке навчання» (*англ.* – *deeplearning*), за якого набір алгоритмів, що мають назву «нейронних мереж», навчається розуміти правила й відтворювати моделі шляхом обробки великих даних. Так, наприклад, «Google» використовує ці технології для розвитку потужних алгоритмів класифікації зображень для своєї пошукової системи [2, с. 148].

Сьогодні злочинні організації й спецслужби рф намагаються виготовити провокаційні фальшиві відеоролики, здатні викликати серйозний резонанс в українській і міжнародній цільовій аудиторії. Це можуть бути кадри розстрілу мирних жителів начебто військовими ЗСУ, жорстких тортур стосовно цивільних осіб і військовополонених, розпалювання ненависті й провокування насильства проти певних осіб чи соціальних груп тощо. Окрім провокування швидких суспільних реакцій може мати місце застосування «глибоких фейків» й задля тривалих пропагандистських кампаній для просунення антиукраїнських наративів. Відеоплатформи, такі як «YouTube», «Telegram» та ін. активно використовуються для розповсюдження антиукраїнських поглядів, розпалювання міжнаціональної чи релігійної ненависті тощо. Виявлені й зафіксовані правоохоронними органами матеріали з подібним змістом стають доказами протиправної діяльності й об'єктами низки експертних досліджень.

При розслідуванні таких протиправних дій у сфері інформаційної безпеки особливого значення набуває таке джерело доказів як висновок експерта з певної або іншої галузі знань – лінгвістики, психології, криміналістики, комп'ютерно-технічної та телекомунікаційної та ін. У висновку експерт детально прописує всі надані на дослідження матеріали та зазначає про здійснені комунікації з учасниками справи: подані клопотання про надання додаткових матеріалів, проведені огляди об'єктів дослідження за їх місцезнаходженням тощо. Детально описуючи хід дослідження та обґрунтовуючи надані висновки, експерт доводить суду та учасникам справи об'єктивність встановлених фактів та обставин, які висвітлюються ним у висновку. Як підкреслює Н. Кисіль, крім наявності знань, вмін та навичок здійснення судово-експертної діяльності у межах обраної

експертної спеціальності, у експерта мають бути наявними сформовані комунікативні якості для забезпечення результативної взаємодії з суб'єктами призначення експертизи та іншими процесуальними особами [3, с. 61].

Вважаємо за потрібне додати, що в багатьох експертизах, які призначаються за кримінальними провадженнями про злочини проти інформаційної безпеки України, особливо важливим виступає так званий «суб'єктивний фактор». Спірні тексти, які є об'єктами експертних досліджень за такими кримінальними провадженнями, потребують особливої уваги експертів та осіб, які будуть давати оцінку їх висновкам. Це означає, що під час проведення кримінальних проваджень з використанням експертиз та в разі отримання показань експерта в процесі його допиту необхідною є підготовка самого слідчого або захисника, який залучає експерта для проведення експертизи, оскільки вони не завжди можуть точно розставити акценти й правильно поставити запитання із спірного мовленнєвого твору або за текстом експертизи. Лінгвісти, психологи не завжди можуть однозначно відповісти на усі запитання, які їм ставлять юристи, у силу специфіки тексту чи характеру запитання. Адже експерти працюють лише з текстом і не мають права втручатися в правові питання та давати правову оцінку досліджуваним фактам і явищам. Разом з тим, різноманітність об'єктів досліджень та запитань, які ставлять експертам на вирішення, зумовлює потребу використання для цього різних наукових знань, застосувати які в межах одного виду експертиз іноді стає неможливим.

У кримінальних провадженнях про посягання на інформаційну безпеку України вагоме значення для збирання доказів має призначення й проведення лінгвістичної експертизи. В системі судово-експертної діяльності Мініюсту України експертиза «1.2 Лінгвістичне дослідження писемного мовлення» як новий рід введена на початку минулого століття у зв'язку з появою нових видів досліджень, при проведенні яких застосовуються мовознавчі методи. Такі методи також використовуються давно започаткованою авторознавчою експертизою, основною метою якої є ідентифікація автора тексту документа [4, с. 290]. Відповідно до положень розділу 2 Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень, лінгвістична експертиза мовлення поділяється на підвиди: лінгвістична експертиза писемного мовлення та лінгвістична експертиза усного мовлення. Об'єктом дослідження лінгвістичної експертизи писемного мовлення є продукт мовленнєвої діяльності людини, відображений у писемній формі. Своєю чергою, об'єктом дослідження лінгвістичної експертизи усного мовлення є продукт мовленнєвої діяльності людини, відображений в усній формі і зафіксований у фонограмі – стенограмі [5].

Під час досудового розслідування зазначених злочинів для проведення семантичних досліджень в межах судової лінгвістичної експертизи частіш за все надходять різноманітні матеріальні носії інформації – листівки, оптичні диски, флеш-накопичувачі, періодичні видання, книжки, брошури та ін., на котрих зафіксовані безпосередні об'єкти судової експертизи – продукти мовленнєвої діяльності: від окремого слова чи речення до цілісного тексту чи групи текстів як в усній, так і в письмовій формі. До того ж, останнім часом об'єкти лінгвістичної експертизи розширили свої межі, що пов'язано із закономірним процесом розвитку інформаційних технологій і цифровізації

мас-медіа. Сьогодні об'єктами лінгвістичної експертизи стають не лише усні та письмові тексти, а й об'єкти найрізноманітніших форматів, які є полікодовими (креолізованими) текстами.

На необхідність виведення проблеми з локальної паспортизації текстів у коло широкої проблематики, пов'язаної з аналізом мови як мисленнєвої діяльності, а отже, з аналізом змісту, структури тексту в його усній та писемній формах, специфіки добору мовних одиниць, їхніх стилістичних та комунікативних особливостей, коли йдеться про авторський текст, наголошує вітчизняна науковиця й експерт Л. Шевченко. Нею слушно зазначається, що лінгвісти-експерти у пошуку методології і методик фахової доказовості визначають різні підходи до спеціального аналізу тексту, з очевидних причин враховуючи його екстра- й інтралінгвістичні характеристики, тобто синкретизм такого аналізу: без знання психо- і нейролінгвістики, соціальної психології та соціології, філософії мови, етнолінгвістики та багатьох інших суміжних галузей знання пояснення причин добору певної мовної одиниці, архітектоніки будови тексту, його комунікативної специфіки будуть формальною констатацією мовного факту, не розкриватимуть причинно-наслідкових зв'язків постановки тексту. Водночас поліваріантна сутність реалізації у мовній комунікації спричиняє появу розрізень у предметному аналізі лінгвіста-експерта [6, с. 237].

Останнім часом все частіше об'єктами семантичних досліджень у справах про посягання на інформаційну безпеку держави стають електронні тексти, котрі вбирають в себе риси усних, письмових та полікодових. Це зумовлює розширення класифікації об'єктів судової лінгвістичної експертизи за рахунок включення ще однієї підстави – форми комунікації: реальна-віртуальна, тобто така, що здійснюється шляхом інформаційних технологій без особистісного контакту, на віддалених відстанях, котра слугує як задачам традиційної форми спілкування, так і така, що виконує нові функції. Отже, на даний час об'єктами семантичних досліджень, що проводяться в межах лінгвістичної експертизи, можуть бути тексти чотирьох типів: письмовий, усний, полікодовий (креолізований), електронний.

Лінгвістичну експертизу загалом вважають різновидом текстового аналізу, а отже, на перший план виходять проблеми розробки процедур дослідження, оптимальних для досягнення мети і розв'язання задач лінгвістичного аналізу. Це означає, що експерт працює із цілісним мовленнєвим твором, його фрагментами та одиницями, усі його дії пов'язані між собою, поетапно представляють зміст аналізованого об'єкта, виявляють у ньому ті аспекти, котрі задані у запитаннях. Проте, як зазначають Т. Тодорошко та А. Біла, лінгвістична експертиза за своєю природою є доволі суб'єктивним видом експертних досліджень, а її результати дуже залежать від самого експерта, його особистісних переконань та світоглядних особливостей. Саме цим лінгвістична експертиза відрізняється від інших видів судових експертиз, в яких основна увага зосереджується саме на спеціальних знаннях експерта у різних галузях [7, с. 85]. Як зазначають вітчизняні науковці, у судовій лінгвістиці проведення комплексних досліджень є актуальним. При цьому, об'єктами дослідження часто стають тексти виступів, зафіксованих на відео носіях. Для проведення лінгвістичної експертизи за наведеними об'єктами надаються стенограми текстів, або ж іноді дослідження проводяться в межах комплексної судової експертизи відео-, звукозапису та судової лінгвістичної експертизи. Першим вирішується питання щодо встановлення

змісту інформації, зафіксованої на носії, який надається слідчим, а за текстовим відтворенням встановленого змісту розмов експерт-лінгвіст вирішує, чи містяться у наданому тексті висловлювання, виражені у формі, наприклад, погроз, адресованих певній особі [8, с. 39].

Специфіка судової лінгвістичної експертизи за кримінальними провадженнями про злочини проти інформаційної безпеки України полягає в тому, що результати лінгвістичного аналізу змістовно-смыслового та формального боку мовленнєвого твору слугують джерелом доказів наявності чи відсутності складу кримінальної караності діяння, тобто ознак об'єктивної сторони злочину. Спеціальні знання саме філологічної науки, лінгвістики можуть дати можливість не лише для первинної діагностики тексту на предмет наявності в ньому мовленнєвих деліктів, а й для їх інтерпретації, так само як і для встановлення авторства анонімних текстів екстремістської спрямованості. Саме лінгвістична експертиза як рід судової експертної діяльності покликана встановлювати усі необхідні обставини і факти, котрі мають значення доказів для правової кваліфікації тих або інших висловлювань як екстремістських, антидержавних матеріалів. Тлумачення та інтерпретація смислу усного висловлювання або письмового тексту потребує обов'язкового залучення спеціальних лінгвістичних знань не лише у випадках використання маніпулятивних прийомів мовленнєвого впливу на аудиторію, а й для виявлення пропаганди та агітації, закликів до вчинення тих або інших дій, погроз та ін. [9, с. 157]. Про високу затребуваність таких експертних досліджень свідчить той факт, що лише у 2024 році судовими експертами Інституту спеціальної техніки та судової експертизи СБ України було проведено 20 авторознавчих та 237 семантико-текстуальних експертиз та експертних досліджень. Об'єкти семантико-текстуальної експертизи різноманітні, проте найчастіше разом із постановою про призначення семантико-текстуальної експертизи на дослідження надаються скріншот листувань, зокрема й із соціальних мереж, усні мовленнєві повідомлення з їх текстовим відтворенням тощо [10, с. 46].

Останніми роками до експертної практики лінгвістичних досліджень у справах про посягання на інформаційну безпеку держави стали потрапляти нові об'єкти – усні й письмові тексти, відеографічні зображення із звуковим супроводом, які було створено з використанням можливостей штучного інтелекту. То ж не випадково вітчизняні фахівці звертають увагу на те, що російська пропагандистська машина дедалі активніше використовує технології штучного інтелекту, спрямовані на маніпулювання громадською думкою і вплив на геополітичну ситуацію для ведення інформаційної війни проти України. Виявлені факти такої діяльності на шкоду інформаційній безпеці держави стають підставами для початку здійснення досудового розслідування, а цифрові об'єкти, які згенеровано за допомогою штучного інтелекту, розглядають як об'єкти судово-експертних досліджень – комп'ютерно-технічних, лінгвістичних, матеріалів фото-, відеозапису тощо. Ці аспекти зазначеної проблеми не мають достатнього висвітлення у наукових публікаціях і потребують окремого й докладного вивчення.

Висновки. Питання використання спеціальних знань й призначення, проведення та оцінки висновку експерта як джерела доказів у кримінальних провадженнях про посягання на інформаційну безпеку держави слід визнати важливими,

актуальними і такими, що зумовлюють потребу їх докладного вивчення.

Різнорозмірність способів посягання на інформаційну безпеку держави, засобів і можливостей вчинення такого виду злочинів, слідів і наслідків злочинних дій в інформаційній сфері зумовлюють потребу призначення різних видів судових експертиз для дослідження різноманітних об'єктів з метою отримання важливого джерела доказів – висновку експерта. Одним з таких видів судово-експертних досліджень виступає лінгвістична експертиза. Її об'єктами дедалі частіше стають матеріали, що мають вираз у цифровій формі, електронні тексти, котрі вбирають в себе риси усних, письмових та полікодових, зокрема й такі, що створені з використанням можливостей штучного інтелекту. Дослідження таких об'єктів доцільно проводити в межах комплексної судової експертизи відео-, звукозапису, комп'ютерно-технічної та судової лінгвістичної експертизи.

Література:

1. Рувін О. Г., Бараненко Д. В. Діяльність експерта як особи, що сприяє адміністративному судочинству: місце та роль у процесі розгляду публічно-правового спору. *Криміналістика і судова експертиза: наук.-метод. зб.* Київ: Вид-во Ліра-К. Вип. 69. С. 102–109. DOI: 10.33994/kndise.2024.69.09.
2. Chesney R., Citron D. Deepfakes and the New Disinformation War : The Coming Age of Post-Truth Geopolitics. *Foreign Affairs*. 2019. January/February. URL: <https://surli.hvchxu>. (дата звернення 18.04.2025).
3. Кисіль Н. В. Визначення змісту та основних складових професійних компетентностей судових експертів. *Криміналістика і судова експертиза: наук.-метод. зб.* Київ : Вид-во Ліра-К. Вип. 69. С. 54–71. DOI: 10.33994/kndise.2024.69.05.
4. Свиридова Л. В. Судово-експертна практика проведення лінгвістичної експертизи писемного мовлення. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики*. 2018. Вип. 18. С. 288–294.
5. Про затвердження Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень : Наказ Міністру України; Інструкція, Форма типового документа, Картка, Рекомендації від 08.10.1998 № 53/5. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98#top> (дата звернення 18.04.2025)
6. Шевченко Л.І. Лінгвістична експертиза медіа тексту: критерії фахової аргументації. *Одеський лінгвістичний вісник*. Спецвипуск, 2017. С.237-239.
7. Тодорошко Т.А., Біла А.В. Особливості призначення і проведення лінгвістичної експертизи мовлення (семантико-текстуальна та авторознавча): судова практика. *Вісник університету імені Альфреда Нобеля. Серія «ПРАВО»*. 2023. № 1 (6). С. 82–89.
8. Юсупов В.В., Атаманчук В.М., Саковський А.А., Шутенко С.В., Доценко О.Л., Меркулова О.В. Науково-методичні основи судово-лінгвістичної експертизи писемного мовлення : метод. реком. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2024. 47 с.
9. Ходанович В. О., Колонюк В. В. Сучасні можливості окремих видів судових експертиз у протидії злочинам проти інформаційної безпеки України. *Науковий вісник УжНУ. Серія ПРАВО*. Вип. 85: частина 4. С. 154–161. DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.85.4.22>
10. Бондарчук В. В., Босак І. А. Особливості проведення семантико-текстуальної експертизи в розслідуванні прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою. *Криміналістичний вісник*. 2023. № 2(40). С. 43–52. DOI: 10.37025/1992-4437/2023-40-2-43

Kolonyuk V. Modern possibilities of using forensic expertise in pre-trial investigation of crimes against the information security of Ukraine

Summary. The article raises the issue of the use of special knowledge by investigators and prosecutors, and, in particular, forensic expertise, to collect and evaluate evidence during pre-trial investigations of crimes against the information security of the state.

The author draws attention to the fact that today the main goal of harming the information security of Ukraine is the widest possible dissemination of anti-state ideas among the population, psychological influence on certain groups of citizens, creation of panic moods, distrust of the government and state policy. The tools of such crimes take the form of multimedia communications, contain texts justifying terrorist, separatist, anti-state activities. They become objects of forensic research carried out by specialists of various specialties. When investigating such crimes in the field of information security, the conclusion of an expert in a particular field of knowledge is of particular importance - linguistics, psychology, forensics, computer and technical and telecommunications expertise as a source of evidence

Determining the type of forensic examination, preparing objects for research, and posing questions for a specialist to solve depend on the nature of the crime. A special feature should be considered to be the circumstances that the variety of objects of research and questions that are posed to experts for solution

necessitates the use of different scientific knowledge, which sometimes becomes impossible to apply within the framework of one type of examination. At the same time, the appointment and conduct of linguistic examination is of great importance for collecting evidence. Currently, the objects of such examination have expanded their boundaries, which is associated with the development of information technologies and the digitalization of mass media. They are not only oral and written texts, but also objects of a wide variety of formats, in particular, using texts and images and video recordings. This determines the expansion of the classification of objects of forensic linguistic examination. It is forensic linguistic examination that is called upon to establish all the necessary circumstances and facts that have the value of evidence for the legal qualification of statements as extremist, anti-state materials. Oral and written texts, videographic images with sound accompaniment, which are created using the capabilities of artificial intelligence, have become new for linguistic examination.

It was concluded that the study of such objects should be carried out within the framework of a comprehensive forensic examination of video, sound recordings, computer technical and forensic linguistic examination. These issues require additional and in-depth research by scientists and practitioners.

Key words: information security of Ukraine, pre-trial investigation, evidence, forensics, forensic examination, classification of examinations, forensic linguistics, expert opinion.